

KVARTALNA ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA O DEZINFOMRCIJAMA U MEDIJSKOM PROSTORU (srpanj 2024. - rujan 2024.)

Provjera točnosti informacija o zdravlju (NPOO C1.1.1.R6-12)

Analiza postova povezanih sa zdravstvenim temama i pripadajućih komentara na društvenim mrežama - uzorak srpanj 2024.

U skladu s navedenim aktivnostima 3, prikupili smo i analizirali objave portala Telegram, kao i komentare građana na društvenim mrežama pri čemu je korišten alat *Esuit Post Exporter for Facebook* i ostali dostupni AI alati. Također, za probir vjerodostojnih informacija i kao pomoć prilikom definiranja netočnih informacija i onih informacija za koje ne postoje dokazi o točnosti, koristili smo alat Covidence. U analizu su uključeni članci objavljeni od travnja 2024. godine do lipnja 2024. godine. Nasumičnim odabirom je provedena analiza objava i komentara u mjesecu travnju 2024. godine.

Kvalitativnom i kvantitativnom analizom postova i pripadajućih komentara izvučenih s Facebook stranice Telegram.hr u travnju 2024. (Tablica 1.) uočili smo da je od ukupno 1490 postova, samo 25 (1,68%) bilo povezano sa zdravstvenim temama. Međutim, od ukupno 133921 komentara, čak 3448 (2,59%) se odnosilo na objave koje se tiču zdravlja. Što se tiče dijeljenja postova, od ukupno 7554 dijeljenja, zdravstveni postovi predstavljaju 301 dijeljenje (3,98%). Konačno, od 212154 reakcija na postove, 10052 (4,74%) bilo je na zdravstvene teme. Ovi podaci ukazuju na relativno nizak udio zdravstvenih tema u ukupnom sadržaju, ali istovremeno na značajno veći angažman korisnika oko tih tema u usporedbi s njihovom zastupljenošću.

Tijekom analize članovi tima su proveli kategorizaciju i kodiranje tema postova koji su povezani sa zdravljem. EP (Epidemiology) obuhvaća cijepljenje, zarazne bolesti, viruse i bakterije. NUT (Nutrition) se odnosi na prehranu. DG (Diagnosis) pokriva simptome, liječenje i uzroke bolesti. SC (Science) uključuje nova otkrića i spoznaje u zdravstvu. LS (Life Style) se bavi aspektima životnog stila poput spavanja, vježbanja i ponašanja. HP (Health Politics) odnosi se na upravljanje zdravstvenim sustavom. HE (Health Ethics) pokriva etičke aspekte vezane uz ponašanje liječnika i medicinskog osoblja. Konačno, PH (Pharmacy) se fokusira na

učinke lijekova i istraživanja u farmaceutskoj industriji. Ovi kodovi omogućili su precizniju kategorizaciju različitih aspekata zdravstvenih informacija i tema.

Tablica 2. prikazuje zastupljenost tema objava koje su se odnosile na zdravlje. Najzastupljenija tema je bila EP (Epidemiology/Epidemiologija) s osam objava, 2199 komentara, 2253 reakcije i 82 dijeljenja.

Slijedi ju HP (Health Politics/Zdravstvena politika) sa šest objava, 500 komentara, 4453 reakcije i 68 dijeljenja.

HE (Health Ethics/Zdravstvena etika) ima četiri objave, 398 komentara, 1004 reakcije i 27 dijeljenja. Ostale teme (SC, PH, NUT, DG, LS) imaju manju zastupljenost, sa po jednom do dvije objave.

Zanimljivo je primijetiti da iako EP ima najviše objava, ova tema također izaziva i najviše interakcija u vidu komentara i reakcija. HP, iako ima manje postova od EP, izaziva najviše reakcija, što može ukazivati na visoku emocionalnu angažiranost korisnika oko tema zdravstvene politike. Teme poput NUT (Nutrition) i DG (Diagnosis) imaju relativno malo postova i interakcija, što je u kontrastu s prethodnim razdobljima gdje su ove teme bile zastupljenije.

Također, u Tablici 2. prikazan je broj tvrdnji za koje je dokazano da su netočne ili da za njihovu istinitost nema dokaza. Najviše takvih tvrdnji (19) je u kategoriji EP, što može ukazivati na visoku razinu dezinformacija ili neprovjerenih informacija u području epidemiologije. Slijede HE s 5 netočnih ili neprovjerenih tvrdnji, te DG i LS s po 3 takve tvrdnje.

Ova analiza pruža uvid u to kako zdravstvene teme rezoniraju s publikom Telegram.hr-a na Facebooku, pokazujući da iako zdravstvene teme nisu dominantne u ukupnom sadržaju, one izazivaju značajno veći angažman publike u odnosu na svoju zastupljenost. Posebno se ističu teme iz područja epidemiologije i zdravstvene politike, koje izazivaju najveći broj interakcija. Međutim, visok broj netočnih ili neprovjerenih tvrdnji, posebno u kategoriji epidemiologije, ukazuje na potrebu za pojačanom provjerom činjenica i edukacijom publike o ovim temama.

Uspoređujući ove rezultate s prethodnim razdobljima, primjećujemo promjenu u zastupljenosti tema. Dok su ranije teme poput prehrane (NUT) i dijagnoze (DG) bile prominentnije, sada dominiraju epidemiologija i zdravstvena politika. Ovo može biti odraz trenutnih zdravstvenih prioriteta ili promjena u fokusu javnosti.

Ovi nalazi sugeriraju da, iako zdravstvene teme čine mali dio ukupnog sadržaja na Facebook stranici Telegram.hr, one imaju značajan potencijal za angažman publike. Istovremeno, visoka razina netočnih ili neprovjerenih informacija, posebno u području

epidemiologije, ukazuje na potrebu za pažljivim pristupom u izvještavanju o zdravstvenim temama i potencijalnu potrebu za dodatnom edukacijom publike o kritičkom pristupu zdravstvenim informacijama na društvenim mrežama.

Tablica 1. Zastupljenost postova i komentara o zdravlju na Facebook stranici Telegram.hr objavljenih u srpnju, 2024.

Varijabla	Broj	Postotak
Postovi	1490	
Postovi povezanih sa zdravstvenim temama	25	1,68%
Komentari	132921	
Komentari na postove povezane sa zdravstvenim temama	3448	2,59%
Dijeljenje postova	7554	
Dijeljenje postova povezanih sa zdravstvenim temama	301	3,98%
Reakcije na postove	212154	
Reakcije na postove povezane sa zdravstvenim temama	10052	4,74%

Tablica 2 Opis postova povezanih sa zdravstvenim temama i pripadajućih komentara na Facebook stranici Telegram.hr objavljenih u srpnju, 2024.

Kodovi tema	Opis koda	Ps*	Cm*	Re*	Sh*	N*
EP (Epidemiology)	cijepljenje, zarazne bolesti, virusi, bakterije)	6	2199	2253	82	19
NUT (Nutrition)	prehrana	1	4	11	0	0
DG (Diagnosis)	simptomi, liječenje i uzroci bolesti	1	60	264	28	3
SC (Science)	otkrića, nove spoznaje	2	74	1510	14	2
LS (Life Style)	spavanje, vježbanje, ponašanje	3	43	105	41	5
HP (Health Politics)	upravljanje zdravstvenim sustavom, liste čekanja, organizacija zdravstvene skrbi	6	500	4453	68	2
HE (Health Ethics)	ponašanje liječnika i medicinskog osoblja	4	398	1004	27	5
PH (Pharmacy)	Učinci lijekova, istraživanja lijekova	2	210	452	41	2

Ps* - broj postova

Cm* - broj komentara

Re* - broj reakcija

Sh* - broj dijeljenja

N* - broj tvrdnji za koje je dokazano da su netočne ili za koje nema dokaza da su točne

Zaključak

Na temelju provedene analize zdravstvenih tema na Facebook stranici Telegram.hr za travanj 2024., predlažemo sljedeće:

- Povećanje kvalitete sadržaja o epidemiologiji

S obzirom na visok angažman korisnika oko tema iz epidemiologije (EP) i istovremeno visok broj netočnih ili neprovjerenih tvrdnji, preporučuje se:

a) Povećati suradnju s stručnjacima iz područja epidemiologije pri stvaranju sadržaja.

b) Implementirati rigorozniji proces provjere činjenica prije objave sadržaja vezanog uz epidemiologiju.

c) Razviti edukativan sadržaj koji objašnjava osnovne epidemiološke koncepte i metode, čime bi se moglo smanjiti širenje dezinformacija.

- Balansiranje zdravstvenih tema

Iako epidemiologija i zdravstvena politika dominiraju, preporučuje se:

a) Povećati broj postova o prehrani (NUT) i životnom stilu (LS), s obzirom na njihov potencijalni utjecaj na javno zdravlje.

b) Razmotriti povećanje sadržaja o dijagnozama (DG) i znanstvenim otkrićima (SC), koji su trenutno podzastupljeni.

- Strategija za zdravstvenu politiku

S obzirom na visok broj reakcija na teme zdravstvene politike (HP):

a) Razviti serijal postova koji detaljnije objašnjavaju ključne aspekte zdravstvenog sustava.

b) Organizirati online diskusije ili Q&A sesije s stručnjacima za zdravstvenu politiku.

Borba protiv dezinformacija

Za smanjenje broja netočnih ili neprovjerenih tvrdnji:

a) Uvesti redovitu rubriku "Fact-check" koja će se baviti razotkrivanjem čestih zdravstvenih mitova i dezinformacija.

b) Razviti vizualne vodiče za prepoznavanje pouzdanih zdravstvenih informacija na društvenim mrežama.

c) Poticati korisnike da prijavljuju sumnjive zdravstvene tvrdnje u komentarima.

Povećanje angažmana korisnika

Za daljnje poboljšanje interakcije s sadržajem o zdravlju:

- a) Eksperimentirati s različitim formatima sadržaja (npr. infografike, kratki video sadržaji) za predstavljanje zdravstvenih informacija.
- b) Pokrenuti redovite interaktivne sadržaje poput tjednih kvizova o zdravlju ili izazova vezanih uz zdrave navike.
- c) Poticati korisnike da dijele svoje osobne priče i iskustva vezana uz zdravlje, uz odgovarajuću moderaciju.

Etika u zdravstvu

S obzirom na značajan broj netočnih tvrdnji u kategoriji zdravstvene etike (HE):

- a) Razviti seriju postova o etičkim pitanjima u zdravstvu, uključujući primjere iz stvarnog života.
- b) Suradivati s etičkim odborima i stručnjacima za medicinsku etiku u stvaranju sadržaja.

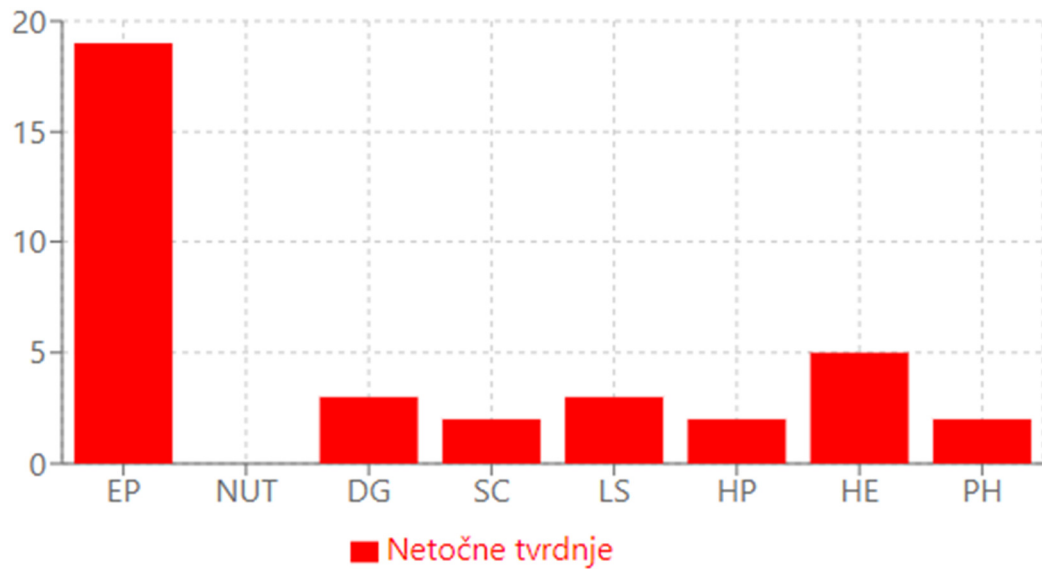
Praćenje i evaluacija

Za kontinuirano poboljšanje:

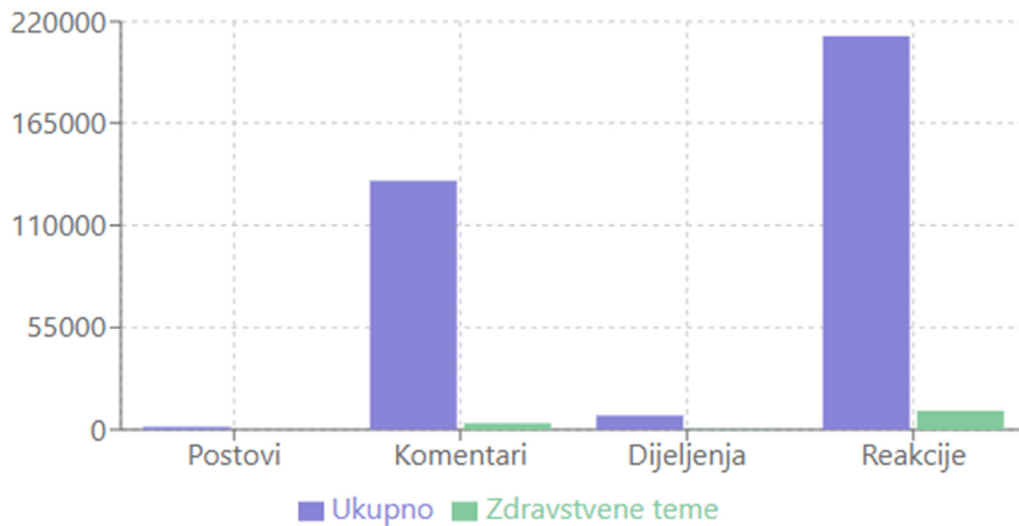
- a) Uspostaviti mjesečno praćenje trendova u zdravstvenim temama i angažmanu korisnika.
- b) Provoditi periodične ankete među korisnicima o njihovim interesima i potrebama vezanim uz zdravstvene informacije.

c) Redovito ažurirati strategiju objavljivanja na temelju prikupljenih podataka i povratnih informacija korisnika.

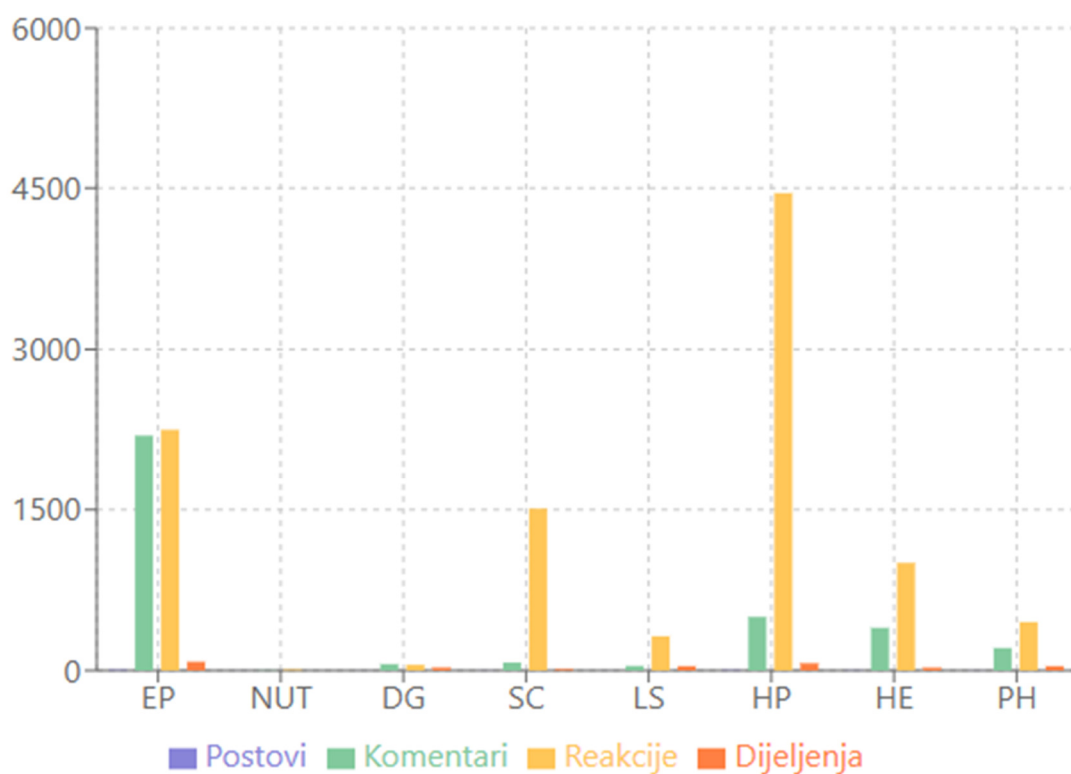
Netočne ili neprovjerene tvrdnje po temama

Angažman korisnika

Angažman po zdravstvenim temama

dr. sc. Danira Matijaca,
doc. dr.sc. Tina Poklepović Peričić,
[Ured za provjeru točnosti informacija o zdravlju,](#)
Sveučilište u Splitu, Medicinski fakultet

